

УДК 371.133

ГРИЦАЙ Яна Олегівна,

здобувач,

Кіровоградська льотна академія Національного
авіаційного університету

e-mail: kirue@mail.ua

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НІМЕЦЬКИЙ ПІДХІД

За умови перманентного звуження сегменту основних акторів ринку освітніх послуг - маємо на увазі тих, хто формує контингент студентів денної та заочної форми навчання, актуальне значення, як ніколи набуває інтернаціоналізації вищої школи. Дана проблематика активізується також невпинним процесом глобалізації у сфері вищої освіти. Німецькі університети за короткий період відкрили додаткові можливості пов'язані з глобальними перспективами. Реалізують підготовку спеціалістів, які володіють необхідними компетенціями для суспільства і економіки знань, ефективно кооперують у галузі вищої освіти з Європейськими країнами, нарощують обмін з студентами та викладачами з зарубіжними закладами вищої освіти; ефективно задовольняють спеціальні запити іноземних студентів. У ФРН розроблені та ефективно реалізуються чотири стратегії інтернаціоналізації вищої освіти. Основні показники інтернаціоналізації є предметом соціальних досліджень, урядових та неурядових організацій.

Вдумливий аналіз німецького досвіду сприятиме «пробудженню» на жаль більшості Українських університетів в контексті розробки та реалізації конкретних стратегічних планів інтернаціоналізації освіти, як ефективного механізму виходу з кризи.

***Ключові слова:** інтернаціоналізація; міжнародна освіта; система вищої освіти; стратегія; Європейський простір вищої освіти; Міжнародна асоціація університетів; німецькі університети.*

Постановка проблеми: Значення інтернаціоналізації за умов перманентної глобалізації в сфері вищої освіти обумовлює потребу аналізу останніх досліджень сутності: поняття «інтернаціоналізація», особливостям національної політики ФРН в цьому напрямку, сучасним інституціональним проблемам ПВНЗ Німеччини.

Поняття «інтернаціоналізація вищої освіти» зародилася в 90-ті роки ХХ ст. Воно мало відношення до навчання за кордоном «study abroad», міжнародним обміном студентів, викладачів, дослідників – стажистів тощо (international exchanges), залученню іноземних студентів (international student recruitment) міжнародних досліджень (international studies) і т.п.

Саме практична спрямованість міжнародної освіти та терміни які признають освітні практики в сфері інтернаціоналізації превалювали в наукових дослідженнях до кінця ХХ ст.. Перехід стався як результат посилення ролі (на теоретичному і практичному) рівнях міжнародної діяльності, трансформування її в ключову. Термін «інтернаціоналізація» виходить за межі «міжнародної освіти» і є результатом збільшення кількісних і якісних показників вимірів в сфері вищої освіти. Визнаним на сьогодні є визначення запропоноване Найтом: «інтернаціоналізація – процес впровадження міжнародного, міжкультурного та глобального виміру в цілі, функції і процеси вищої освіти» [1]. Сам автор розглядав це визначення як робоче, нейтральне з міжнародної точки зору. Втім воно стало стимулом до певного світоглядного зсуву під інтернаціоналізацією стали розуміти процес та протипагу поняттю «міжнародна освіта», «орієнтований та кінцевий результат».

Аналіз, останніх досліджень публікацій З метою певної уніфікації переосмислення інтернаціоналізації Міжнародна асоціація університетів (International Association of Universities) ініціювала створення спеціальної робочої групи в рамках конференції Британської ради з метою переосмислення інтернаціоналізації [1].

Х. де Віт [2] запропонував для обговорення низку причин які обумовлювали переосмислення контексту «інтернаціоналізація»: дискурси про інтернаціоналізацію не завжди віддзеркалюють реальний стан речей, для більшості не перелік фрагментарних заходів а не комплексна програма дій; розвиток глобалізаційних процесів обумовлює виникнення нових акторів на ринку освітніх послуг з новим баченням, з новими підходами, вимірами дискурсу інтернаціоналізації; донедавна інтернаціоналізація була явищем

притаманним суспільствам західних демократій, при пасивній ролі країн що розвиваються; ситуація змінюється з посиленням ролі останніх; дискурс з питань інтернаціоналізації визначався переважно міжнародними організаціями, урядами, керівництвом університетів; переважно дискутуються проблеми пов'язані з інтернаціоналізацією на національному і інституціональному рівнях, поза увагою залишаються власне програми інтернаціоналізації; превалює якісна оцінка інтернаціоналізації засобами чисельних показників висхідних параметрів, або отриманих результатів; недостатня увага експертного середовища до норм, цінностей і оцінці практик інтернаціоналізації. І насамкінець: поглиблюється розуміння інтернаціоналізації, як процесу не лише взаємодії держав, а більшої мірою взаємодії культур, взаємодії їх на глобальному і локальному рівнях. Ці причини, на думку дослідника, є імперативними переосмислення інтернаціоналізації. «Узагальнюючою причиною цього є те, що ми розглядаємо інтернаціоналізацію більшою мірою як ціль. А не як засіб її досягнення» [2].

В намаганнях структурування поняття «інтернаціоналізація» зустрічаємо спроби його класифікації (на зразок того як раніше поняття міжнародна освіта було класифіковане на мобільність навчальних планів, програм та студентську мобільність. В цьому контексті продуктивно виявилася спроба Д. Найта виокремити відмінності між поняттями «мобільність навчальних планів» та «студентська мобільність» шляхом доповнення новими компонентами які об'єктивно існують в освітній практиці: інтернаціоналізація вдома (internationalisation at home) та інтернаціоналізацію за кордоном (internationalisation abroad). Перша – це система заходів спрямована ні підтримку і розвиток у національних студентів розуміння міжнародного контексту та міжнародних навичок та їх підготовку до життя в світі який постійно глобалізується; друга – це форми надання трансграничної освіти, яка містить в собі переміщення студентів викладачів, дослідників та освітніх програм [3].

В роботах інших авторів знаходимо спроби виокремити поняття «взаємодія і конкуренція в умовах інтернаціоналізації; інтернаціоналізація і глобалізація (P. Scott) розмежування здійснюються між міжкультурними, міжнародними і глобальними компетенціями. В Якості нових трендів слід зазначити спроби надати поняттю інтернаціоналізації ширший сенс за рахунок використання нових «маркерів» Р. Ян-Чо-ил розглядає інтернаціоналізацію вищої освіти в парадигмі «ідеалізм – утилітаризм». На його думку, зміна системи фінансування ВНЗ, укорінення ідеї про вищу освіту як про приватне благо, зростання попиту на неї та масовізація вищої освіти – власне поштовх до розквіту утилітаристського підходу. Такі підходи - рекламують різні аспекти інтерпретації вищої освіти. Її суть і функція - це гібрид двох вимірів, котрий в кожній країні адаптований до її політичних, соціально-економічних, культурних та історичних особливостей. Процес інтернаціоналізації вищої освіти повинен розглядатися з урахуванням багатовимірності політичних, соціально-економічних, культурних, академічних факторів, а також на глобальному, регіональному та національному рівнях і додає: «кожен із цих елементів матриці дозволяє по новому підійти до розуміння ролі і функції, але при цьому кожен з підходів вписується у парадигму «ідеалізм – утилітаризм» (МВО).

Трактуючи інтернаціоналізацію як предмет глобального інтересу, досить умовно, виокремимо аспекти які досліджуються та обумовлені новими практиками:

- міжнародні університетські філіали, комплекс трансграничних освітніх послуг (Н.Хілі, Роберт Кулен);
- географічна диференціація соціальних і економічних потреб населення, яка обумовлює особливі підходи до задоволення актуалізованих освітніх потреб на локальному і регіональному рівнях (А. Ли, А. Амиртеков, М.А. Ахмед, М. Харе);
- необхідність врахування етноментальних культурних, освітніх традицій, особливостей при входженні в глобальні трансграничні процеси (М. Харне, А. Лорес-Енсінас);
- вплив моралі і ідеології віросповідань на інтернаціоналізаційні процеси у вищій школі.

Мета статті: Дослідити стратегію та тактику інтернаціоналізації вищої освіти ФРН.

Виклад основного матеріалу: Німецькі університети, які мають «горизонтальні» конкурентні переваги: популярність культури, мови, освітніх традицій, потужну національну економіку: ресурси які виділяє держава на світу: масштаби університетської освіти; міжнародне визначення дослідницького та інноваційного потенціалу виходять на лідируючі позиції в глобальній конкуренції за таланти і ресурси, водночас будучи основою «м'якої сили» німецької нації.

Для уряду Німеччини інтернаціоналізація відкриває додаткові можливості: розвиток національної системи вищої освіти у відповідності з глобальними перспективами; здійснювати підготовку кваліфікованих кадрів, які володіють необхідними компетенціями для суспільства і економіки майбутнього; використати інвестиції в національну систему вищої освіти для підвищення національної участі в глобальній економіці знань, а також отримання додаткових доходів від продажу послуг вищої освіти за кордон. [4]. На законодавчому рівні визначено (Основний акт про вищу освіту що «Заклади вищої освіти повинні сприяти інтернаціоналізації, зокрема, європейській кооперації у галузі вищої освіти та обміну студентами та викладачами між німецькими та зарубіжними закладами вищої освіти; вони повинні задовольняти спеціальні запити іноземних студентів.

Для ФРН, як країни – члена європейського союзу, характерні чотири стратегії інтернаціоналізації вищої освіти.

Узгоджений підхід (mutual interstading approach), який спирається на довготривалі політичні, культурні, академічні цілі розвитку країни, яка в Німеччині реалізується шляхом розробки і затвердження загально реальних програм, їх фінансування, моніторинг широкою гласністю, прозорістю використання коштів тощо. Реалізація такої стратегії здійснюється засобами підтримки студентської і академічної мобільності, шляхом надання стипендій та реалізації програм академічних обмінів, а також програм спрямованих на створення інституціональних партнерств в сфері вищої освіти [5].

Худзик та Штоль зазначають, що позиція Німеччини в континентальній Європі як провідного приймача і відправила міжнародних студентів є чіткою ознакою могутньої держави в контексті зусиль з інтернаціоналізацією спрямованих на поглиблення всеосяжного процесу інтернаціоналізації [6]. В даний час Європа приваблює 45% від 4,5 млн. мобільних студентів в світі. З них Німеччина залучає 6%, що робить її п'ятою країною по кількості іноземних студентів. Німеччина одна з найактивніших з відправки студентів за кордон. Майже 33% студентів випускних курсів в рамках програм Єрозмус + проходять в інших країнах. Для тих студентів, які не від'їжджають за кордон, 57% німецьких ВНЗ пропонують міжнародні програми. 20% з яких виключно англійською мовою, 40% передбачають отримання подвійних дипломів. Загалом інтернаціоналізація в Німеччині найскоординованіший процес серед європейських країн. Це пояснюється лідируючою роллю останньої і діяльністю-могутніх промоутерів інтернаціоналізації Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень (BMBF), Німецька Рада природничих і гуманітарних наук (DFW), Німецька конференція ректорів (ARK), Німецька служба академічних обмінів (ДААД) та фундація Олександра Фон Гумбольда (АН). Напрями діяльності цих організацій реалізуються на національному та локальному рівнях чисельними агенціями, науковими інститутами, фундаціями.

Наступна стратегія – стратегія залучення кваліфікованої робочої сили (Skilled migration approach). Вона спрямована на залучення іноземних спеціалістів і талановитих студентів і слугує засобом забезпечення економічного розвитку і підвищення конкурентоспроможності держави в економіці знань. Основними інструментами даного підходу є система академічних стипендій доповнена активною програмою просування німецької системи вищої освіти закордоном у поєднанні з прийняттям відповідного візового еміграційного законодавства. Реалізація таких програм здійснюється через спеціальні агентства та організації. З 2010 до 2015 року Німеччина відкрила п'ять навчальних закладів (філіали спільні навчальні заклади і т.д.): Німецько-російський університет в Татарстані, в Китаї, Єгипті, Омані та Південній Кореї (Global Education 2014).

Федеральний уряд спільно з 16 Землями в 2005 прийняли спільну програму «Ініціатива Німецької Досконалості» (German Excellence Initiative) термін дії якого був продовжений в 2012 р до 2017 р. Ця ініціатива підтримана багатомільярдними інвестиціями (2,7 млрд. на 2012–2017р) і має на меті покращити сприйняття системи вищої освіти Німеччини, та підвищення конкурентоспроможності європейської вищої школи в цілому. Кошти адресно спрямовуються на підтримку 45 шкіл, 43 кластерів досконалості та реалізації 11 стратегій інтернаціоналізації для підвищення потенціалу в галузі підготовки кадрів, посилення зв'язків з науково-дослідними центрами та міжнародне співтовариство. (DFG, 2012). З 2008 року спостерігається чітка тенденція відходу від фрагментарності дій до розробки загальнонаціональних програм, які враховано інтереси не лише федеральних земель але і конкретних університетів. Цього ж року приймається стратегія (internationalisation Strategy) на рівні федерального уряду, яка конкретизується спільною (федеральне Міністерство освіти і досліджень та відповідними міністерствами земель) декларацією – План дій з міжнародної кооперації (action Plan on International Cooperation 2013 and 2014 g).

Стратегія інтернаціоналізації та План дій з міжнародної кооперації (2014) спрямована на інтернаціоналізацію системи освіти в цілому та виокремлює конкретні цілі до 2020 р.: збільшення кількості міжнародних студентів до 350 000 щорічно, та 50% частку студентів німецьких університетів які б навчалися за кордоном. Спільна декларація 2013 р. фокусується на конкретних заходах з імплементації стратегії інтернаціоналізації 2008 р. Вона визначає дев'ять загальних цілей які мають реалізувати федеральний та уряди земель і охоплює аспекти пов'язані зі студентською мобільністю, інтернаціоналізацією університетського персоналу, дослідженням, сервісними службами і т.п.

1. Мета передбачає розробку стратегічних рамок інституціалізації інтернаціоналізації.

2. Мета спрямована на вдосконалення правової бази процедур акредитації партнерських інституцій.

3–4. Цілі спрямовані на зміцнення інтернаціональних та інтеркультурним можливостей студентів за основним місцем навчання, при цьому артикулюється увага на підготовці їх жити, працювати, робити кар'єру в глобалізованому суспільстві. Це досягається шляхом імплементації міжнародного контенту в навчальні програми, плани збільшення кількості дисциплін, які викладаються англійською, або іншими іноземними мовами (BMVE Internationali Sierungstrategie, 2013). Викладацький персонал має володіти також англійською та брати участь в інтеркультурних тренінгах та міжнародних заходах за кордоном. Зрештою сервіси пов'язані з прийомом міжнародних студентів мають піднятися на якісно новий рівень їх підтримки в соціальній та культурній інтеграції.

5. Мета – окреслює рівень при якому кожен другий студент матиме досвід навчання за кордоном.

6. Мета – наголошує на необхідності покращення процесу добору, селекції, прийому, міжнародних студентів, доведення їх кількості до 350 тис. щорічно до 2020.

7. Мета торкається міжнародних вчених: розширення докторських програм, залучення їх до новітніх досліджень і робіт які, завдячуючи кращому фінансуванню будуть вирішальним фактором при прийнятті рішення про постійне або тимчасове перебування в Німеччині. 8 і 9 цілі спрямовані на поглиблення міжнародної дослідницької кооперації, створення сателітних студентських корпусів, навчальних програм за кордоном спільно з партнерським ВНЗ.

Наступна стратегія – стратегія *отримання прибутку* (Revenue-generating approach), в рамках якої освітні послуги пропонуються на повністю платній основі. Надання державних субсидій не передбачено. Дана стратегія реалізовується у Німеччині приватними вищими начальними закладами.

Стратегія розширення можливостей (Capacity building approach). – стимулює отримання вищої освіти за кордоном або в університетах іноземних держав, які діють в тій чи іншій країні. Важливими інструментами такого підходу є забезпечення іноземним ВНЗ, програм та викладачам сприятливих умов для комерційної освітньої діяльності на теренах країни. За останні 25 років спостерігається стійка тенденція зростання числа німецьких студентів які навчаються за кордоном (з 34000 до 153800 в 2015 р.). Більше півстоліття в

Мюнхені діє Український Вільний Університет, приміщення якого було придбано у Федерального Уряду за символічну суму – 1 марка.

Корисний огляд інституційних політик та тенденції подано фундацією Фрідріх-Еберта (Bordward, 2012). Дослідники виокремлюють наступні інституційні тенденції: 1) стратегічна та адміністративна професіоналізація діяльності спрямованої на реалізацію процесу інтернаціоналізації через створення стратегічних центрів, агенцій які опікуються даною проблематикою на конкурсних засадах; 2) покладання відповідальності за хід процесу інтернаціоналізації на вище керівництво навчальних закладів шляхом доповнення штатного розпису посадою віце-президента з питань інтернаціоналізації, зона відповідальності якого – розробка плану дій та технологій з контролю якості; 3) створення інформаційних центрів за кордоном під егідою Німецької служби академічних обмінів та Німецьких центрів науки та інновацій; 4) інтернаціоналізація партнерських зв'язків із закордонними навчальними закладами; 5) децентралізація та підвищення відповідальності на рівні виконавців шляхом обґрунтування чітких, обґрунтованих цілей процесу; 6) поширення мережі міжнародних літніх шкіл з вивчення англійської мови.

Аналіз основних показників інтернаціоналізації є предметом досліджень Німецької служби академічних обмінів (DAAD). Інформаційної системи вищої освіти (AIS). Досліджуються окремі складові процеси: Німецько-американські обміни (2014р.), німецькі студенти за кордоном (2013р.), Китайські студенти в Німеччині (2012р.) магістральні програми за кордоном (2014), докторські програми.

В цілому згідно інформації німецької конференції ректорів 6,9% навчальних програм були віднесені до категорії «інтернаціональних»: викладались англійською мовою, мали міжнародний контингент (універсальні дисципліни) та завершувались видачею двох дипломатів. Більшість міжнародних програм діяло на випускник курсах. Англійська як мова викладання пропонувалась на 20% навчальних програм, а 40% завершувалася видачею подвійних дипломів. Особливо велика частка інтернаціональних програм притаманна технічних університетам («Technische Universitäten») та професійним коледжам («Fachhochschulen»)

В 2010 році Британська Рада провела комплекси дослідження в 11 країнах на предмет інтернаціоналізації національних систем вищої освіти (Австралія, Бразилія, Великобританія, Німеччина, Китай, Індія, Малайзія, Нігерія, Росія, США, Японія). Німеччина посіла перше місце за критеріями відкритості, доступності, справедливості, якості, та визначення студентів вищої освіти. Європейська Хартія якості з мобільності (EQCN) за наслідками 2011/12 н/р. зазначила ФРН як єдину з 36 країн, яка досягла всіх 4 цілей за показником [7]:

1) має розроблені національну та регіональні стратегії та ініціативи, які підтримуються урядом або громадськими об'єднаннями з інформаційного, нетрадиційного забезпечення питань епідемічної мобільності;

2) забезпечила якісний доступ до Інтернет ресурсів;

3) забезпечила індивідуальне консультування, надання інформації;

4) розширили інформаційну Інтернету підтримку провайдерів з інших країн.

У 2006 та поновлена в 2011 році Німецька служба академічних обмінів дала старту компанія під назвою: «Від'їжджай! Вивчай широкий світ» (Go Out! Studieren Weltweit;) яка мала на меті забезпечення половині контингенту мільйонних студентів принаймні один семестр навчатися за кордоном. Пріоритетними визначалися: Африка, Китай, Східна Європа, Індія та Латинська Америка. В 2013 р. Спільна Наукова Конференція (GWK) виокремила додатково 2 цілі інтернаціоналізації: 50% випускників німецьких ВНЗ мають набути досвід навчання за кордоном (мета А), а 33% принаймні 3-місячне стажування (навчання за кордоном (мета В). Основні країни які приймають німецьких студентів: Австрія (22,9%), Нідерланди (18,7%), Великобританія (11,2%), Швейцарія (10,4%), США (7%), Франція та Китай (4%).

В цілому в рамках нової програми яка розпочалася в 2014 р. (з бюджетом 14,7 млрд. євро), очікується що більше 4 млн. європейців з 33 країн матимуть досвід навчання за кордоном до 2020 р.

Як зазначається в аналітичному документі ОБСЄ, Німеччина, Франція, Китай, Іспанія та США – є найсприятливішими країнами в світі для студентських обмінів, спільних навчальних дослідницьких програм, наукових розробок [8].

Важливим документом для аналізу стану Європейської інтернаціоналізації вищої освіти – огляд «Європейський простір вищої освіти в новій десятирічці.» Основні положення, огляд і висновки, який був підготовлений Центром з вивчення політики вищої освіти (СHEPS), Міжнародним центром дослідження вищої освіти в м.Каесель, за участю Європейської комісії та Болонської групи контролю (Bologna Follow-Up Group (BFUG)). Дослідження мало на меті оцінку ступеня досягнень практичних цілей Болонського процесу в контексті реформ освіти, забезпечення якості, визнання, мобільність та соціальна рівність. Аналізувались досягнення 46 країн, членів Європейського простору вищої освіти. Аналітичні матеріали їх синтез та аналіз дозволив сформулювати наступні висновки в контексті інтернаціоналізації:

- завдяки Болонському процесу, вища освіта зайняла значно вищі позиції в міжнародній і європейській політичних програмах;
- більшість країн-членів Болонського процесу прийняли нові закони про вищу освіту для впровадження і регулювання елементів Болонського процесу; багато країн виділили додаткові кошти для здійснення нової політики Болонського процесу;
- між окремими країнами існує велика різниця в темпі здійснення Болонського процесу; у той час як одні країни продемонстрували значний прогрес в реалізації практично всіх напрямків діяльності, інші країни ще й не почали деякі з цих видів діяльності; це створює європейський простір вищої освіти з різними темпами впровадження Болонського процесу;
- мобільність студентів в Європейському просторі вищої освіти істотно не збільшилася. У всіх країнах ЄПВО студенти мають можливість продовжити другий або третій цикл освіти в інших країнах ЄПВО за умови визнання ступеня першого циклу; однак створення повністю прозорого простору вищої освіти потребує подальших доробок, особливо в області визнання та підтримки студентів;
- значно збільшилася мобільність в країнах ЄПВО.

Для збільшення мобільності персоналу як всередині, так і за межами ЄПВО необхідно розробити стратегію підтримки, особливо в галузі соціального забезпечення, пенсійних фондів та дозволів на роботу.

Для моніторингу досягнень потрібно більше точних даних, як на національному рівні, так і для ЄПВО в цілому. Основну увагу слід приділяти обґрунтованим і таким самим показникам, які дають повне уявлення про досягнення мети.

Наприкінці огляду визначені основні завдання на найближчі три роки, такі як:

- підтримувати політичний аспект у Болонському процесі, що включає в себе участь політичного керівництва в реформах вищої освіти і мінімізацію бюрократичних процесів в цій сфері;
- подолати різницю в ступені і швидкості впровадження Болонського процесу в різних країнах;
- втілити реформи вищої освіти в життя: диверсифікація цілей, профілів, контингентів і моделей вищої освіти.

Висновки: Аналіз діяльності приватних вищих навчальних закладів в контексті інтернаціоналізації засвідчив, що інструменти здійснення її можливо згрупувати в три групи. Перша - досягнення академічних та культурних цілей інтернаціоналізації: вивчення іноземних мов; втілення міжнародного аспекту в змістовну частину навчальних курсів формування нових, міжнародних стандартів освітніх програм; двосторонні та багатосторонні угоди з зарубіжними ВНЗ; залучення іноземних викладачів; участь в міжнародних програмах обміну; спільні дослідницькі проекти; міжнародні публікації наукової, методичної, навчальної літератури, спільні навчальні програми з зарубіжними партнерами.

Друга група – залучення іноземних студентів: мобільність освітніх програм; розробка та реалізації бакалаврських програм на іноземній мові; літні школи; програми дистанційної освіти; офшорні програми, створення інтернаціональної атмосфери у ВНЗ.

Третя група інструментів - просування та реклама ВНЗ на міжнародному рівні: участь в зарубіжних освітніх виставках; міжнародна мережа випускників участь в міжнародних мережах університетів (Utrecht – network, APRU, AEARU, CESAER), проведення Європейського тижня).

Сучасний студент може навчатися в одній країні, потім продовжити навчання в іншій, а знайти роботу в третій.

Студентське відношення до інтернаціоналізації інакше ніж було ще 10-20 років тому назад. Студенти ретельніше аналізують переваги свого перебування за кордоном в порівнянні з іншими формами інтернаціоналізації та обирають найпривабливіші форми які відповідають їх цілям. При цьому не завжди керуються виключно економічними розрахунками. Такі поняття як співпраця, солідарність, набуття навиків міжнаціонального спілкування та міжкультурних компетенцій є привабливими для багатьох студентів.

Список використаної літератури

References

1. Knight, J. (2003). Updated Definition of Internationalization. *International Higher Education the Boston College Center for International Higher Education*, 33, 2–3.
2. Wit, X. de. (2011) Internationalisation of higher education: Nine myths. *International Higher Education*, 64, 6–7, 14.
3. Whight, Y. (2008). *Higher education in turmoil. The changing world of internationalization*. Rotterdam, the Netherlands: Sense Publishers.
4. Henard, F., Diamond, L., Roseveare, D.. (2012). *Approaches to internationalization and Their Implications for Strategic Management and Institutional Practice*. A Guide for Higher Education institutions. OECD Higher Education Programme IMHE. Paris: OEC., Retrieved from www.oecd.org/edu/imhe.
5. OECD. (2004). *Internationalization a trade in Higher Education: Opportunities a changes OECF Publication*. Paris.
6. Hudzik, J.K. & Stohl, M. (2012). *Comprehensive and strategic internationalisation of U.S. higher education*. In D.K. Deardorff, H. de Wit, J.D. Heyl & T. Adams (Eds.), *The Sage handbook of international higher education* (61–80). Thousand Oaks, CA: Sage.
7. *European Commission EACEA Eurydice* (2013).
8. OECD. (2005). *Approaches to internationalization and their implications for Strategic Management Intiutional Practice*. Paris.
9. Callan, H. (2000). Higher Education Internationalization Strategies: Of Marginal Significance or All-Pervasive? The International Vision in Practice: A Decade of Evolution. *Higher Education in Europe*, 25, 1.
10. Vicki, L., Wohlmuth, S.R (2002). Planning for the Internationalization of a Postgraduate Professional Degree Programme in Library and Information Science. *Higher Education in Europe*, 27, 3.
11. Vogel, T. (2001). Internationalization, Intercultural, and the Role of Foreign Languages in Higher Education. *Higher Education in Europe*, 26, 3.

GRYTSAY Yana,

researcher degree of Ph.D,

Kirovograd flight Academy of National aviation University

e-mail: kirue@mail.ua

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION: GERMAN APPROACH

Abstract. *Introduction: Although 2016, as Hans de Wit noted, was a year of political shocks that have called into question a lot of perceived ideas about internationalisation of higher education, there is still scope for innovation if universities look outside their own walls.*

Purpose: What lessons in strengthened universities through the internationalization may be learned from Germany?

Methods: For resolving assigned tasks, were used the complex of researching methods, particularly systematic analysis, comparative analysis, classification, generalization and systematization of found facts, tendencies.

Results: Germany today is a leading player in the marketplace of global higher education (Project Atlas, 2013). While Germany's position in continental Europe as a major receiver and sender of students is a clear indication of the healthy state of its internationalisation efforts, the country is also active in many other ways that are emblematic of an engaged and comprehensive internationalisation process.

This is particularly true of the technology-oriented universities ("Technische Universities") and smaller colleges ("Fachhochschulen"). According to the International Association of Universities' (IAU)

2014 global survey (Egron-Polak & Hudson), when asked about the expected benefits of internationalisation, German respondents highlighted three as being most significant: to develop in students a greater international awareness and deeper engagement with global issues; to increase international networking through faculty and researchers; and to enhance international cooperation and capacitybuilding.

Since 2008 there has been a noticeable move away from disparate policies towards a more coherent and common agenda on internationalisation that takes various stakeholder perspectives into account. The most recent and coherent national strategies on internationalisation are the 2008 Internationalisation Strategy of the German Federal Ministry of Education and Research, and the joint declaration of the federal and Lander ministers of education and science on the internationalisation of higher education as part of the 2013 and 2014 Action Plan on International Cooperation. While the 2008 Internationalisation Strategy and the 2014 Action Plan on International Cooperation refer to the internationalisation of the whole education system and set certain concrete goals, such as increasing incoming student mobility to 350 000 each year and working towards a target of 50 % of university graduates spending time abroad by 2020, the more general goals of the 2014 Action Plan refer to strengthening international research marketing initiatives, establishing welcome centres and dual career services, expanding German university programmes and institutions abroad and increasing the professionalization and networking of science managers in Europe. The 2013 joint declaration of federal and Lander ministers of education and science focuses specifically on higher education and can be regarded as complementing the national policy and the 2008 Internationalisation Strategy. The declaration identifies nine common goals to be implemented by the federal and individual Lander governments and covers themes related to student mobility, internationalisation at home, staff, research, services, strategic frameworks and transnational education.

Results: Generally, internationalisation in Germany is a more coordinated process than in some of the other education systems in Europe and the rest of the world. This strength derives from the leadership and from the support of the five most powerful promoters of German internationalisation: the German Federal Ministry of Education and Research (BMBF), the German Council of Science and Humanities (DFG), the German Rectors Conference (HRK), the German Academic Exchange Service (DAAD), and the Alexander von Humboldt Foundation (AHF). The agenda-setting by these federal-level players defines overarching goals, which are then carried out at state and local level by agencies, research institutes, foundations and academic institutions.

Conclusions: More suitable approaches to identity (potential) internationalisation in Germany require experimentation. It is important to work towards offering peer review panels a broader selection of German's supranational programmes and policies, national policies for internationalization: a focus on excellence, a move from fragmentation to increasing coherence that are adopted (or adaptable) for Ukraine's research environments. Such a menu should, obviously, be by all major stockholders including German's researchers.

Одержано редакцією 24.01.2017
Прийнято до публікації 26.01.2017